

XX wiek, HISTORIA POWSZECHNA, Szkoła średnia

Opis źródła:

Express Poranny - warszawskie czasopismo, wydawane codziennie w latach 1922 - 1939. Po roku 1931 coraz silniej związany był z obozem Sanacji. Niżej prezentowany tekst źródłowy jest krótką notatką pt. "Bankiet na wyspie dla gości olimpijskich", dotyczącą przebiegu przyjęcia zorganizowanego przez Goebbelsa na zakończenie igrzysk olimpijskich w Berlinie w 1936 roku.

Miejsce i data wydania:

Warszawa 1936, R. 15, nr. 228

Miejsce przechowywania oryginału źródła:

Oryginał znajduje się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie.

<https://crispa.uw.edu.pl/object/files/609429/display/Default>

Tekst źródła (fragment):

Wczoraj wieczorem, na jeziorze Wannsee, na wyspie, odbyła się jedyna w swoim rodzaju uroczystość urządzona dla gości olimpijskich przez ministra Goebbelsa, jako szefa propagandy Rzeszy, z okazji zakończenia XI-ych igrzysk olimpijskich.

Zastosowano wszelkie możliwe ułatwienia komunikacyjne. Do wyspy zbudowany został prowizoryczny most pontonowy, samą zaś wyspę oraz brzegi jeziora bogato iluminowano.

Przybywających gości witał Goebbels z małżonką. Na festynie zjawili się wszyscy ministrowie Rzeszy, korpus dyplomatyczny, członkowie międzynarodowego komitetu olimpijskiego, przedstawiciele świata sportowego, kół towarzyskich, dziennikarzy i t.d. Ogółem w przyjęciu wzięło udział ponad 2000 osób.

Pod gołym niebem odbył się bankiet urozmaicony produkcjami najlepszych sił artystycznych, muzyką, tańcami, itd.

Przyjęcie przeciągnęło się do późna w nocy.

Słowniczek pojęć:

XI Letnie Igrzyska Olimpijskie - odbyły się w dniach 1 - 16 sierpnia 1936 roku w Berlinie.

Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/Letnie_Igrzyska_Olimpijskie_1936

Joseph Goebbels - minister propagandy i oświecenia publicznego w latach 1933 - 1945, zbrodniarz wojenny, jeden z najbliższych współpracowników Adolfa Hitlera. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Joseph_Goebbels

III Rzesza - nieoficjalna nazwa państwa niemieckiego, pod przywództwem NSDAP i Adolfa Hitlera. Więcej: https://pl.wikipedia.org/wiki/III_Rzesza

Sanacja - potoczna nazwa obozu rządzącego w II Rzeczypospolitej w latach 1926 - 1939, powstałego oraz funkcjonującego początkowo pod przywództwem Józefa Piłsudskiego.

Więcej: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sanacja>

Jezioro Wannsee - jezioro Więżno; stanowi zatokę rozlewiska rzeki Haweli.

NSDAP - powszechniej znana jako partia nazistowska. W latach 1933 - 1945 sprawowała w Niemczech totalitarną władzę. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Narodowosocjalistyczna_Niemiecka_Partia_Robotnik%C3%B3w

Pucz Monachijski - nieudana próba przeprowadzenia zamachu stanu przez A. Hitlera w Republice Weimarskiej, za co Hitler został skazany na 5 lat więzienia. Więcej:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Pucz_monachijski

Pytania do uczniów szkoły średniej:

1. Kim był szef propagandy III Rzeszy? Czym się zajmował? Co zamierzał osiągnąć poprzez organizację bankietu na zakończenie olimpiady?
2. Jakie znaczenie mają Igrzyska Olimpijskie? Co mają symbolizować? Czy w trakcie Igrzysk Olimpijskich prowadzono wojny?
3. Kiedy NSDAP doszło do władzy? W jakich okolicznościach? Kto był przywódcą partii?
4. Jakie znaczenie dla III Rzeszy miała organizacja XI Letnich Igrzysk Olimpijskich? Odpowiadając, zwróć uwagę głównie na kwestie propagandowe.

Wskazówki:

Odpowiadając na pytania należy zwrócić uwagę na to, jaką filozofię wyznawali naziści. Co było dla nich najważniejsze? Na jakich kwestiach się skupiali? Czy ich działania miały rozmach? Czy raczej usiłowali budować państwo spokojnie i pacyfistycznie? Jaki styl architektoniczny przyjęli i jaki był ich stosunek do mniejszości narodowych i etnicznych? Dokonanie takiej charakterystyki pomoże w zrozumieniu znaczenia organizowanych przez III Rzeszę Igrzysk Olimpijskich, jak również ich działań propagandowych.

Najważniejsze czasy:

- 1919 - utworzenie Niemieckiej Partii Robotników
- 1920 - zmiana nazwy partii na Narodowosocjalistyczna Partia Robotników
- 1921 - Adolf Hitler stanął na czele NSDAP
- 8-9 listopada 1923 - pucz monachijski
- 1933 - NSDAP zdobywa w wyborach większość parlamentarną

1936 - XI Letnie Igrzyska Olimpijskie w Berlinie

1938 - Anschluss Austrii

1 września 1939 - atak III Rzeszy na Polskę. Wybuch II wojny światowej

Literatura pomocnicza:

Kaczmarek R., Historia Polski 1914 - 1989, Warszawa 2010.

Czapiewski E., Tyszkiewicz J., Historia powszechna. Wiek XX, Warszawa 2024.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Łukasz Wołczyk